

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯТА

Организация с идеална цел, София, България,
Рег. #13 849/97, Софийски Градски Съд
ул. Славянска 9 , Етаж 3 , София 1000
тел./факс 980 54 84; тел. 989 49 44; e-mail: office@aip-bg.org

До Председателите и членовете на Комисията по правни въпроси и законодателство против корупцията и Комисията по правата на човека, вероизповеданията, по жалбите и петициите на гражданите

Уважаеми господа,

Във връзка с разпределения към вашите комисии проект за Закон за достъп до обществена информация на 22 септември 1999 г. бе проведена международна конференция, на която се обсъдиха и обобщиха резултатите на общественото обсъждане на проекта на правителството за Закон за достъп до обществена информация. На конференцията бяха направени редица предложения и препоръки относно проекта.

Всички те бяха обобщени в Меморандум, който предоставяме на вашето внимание.

МЕМОРАНДУМ

На участниците в международната конференция “Законът за достъп до обществена информация - проект, резултати от обществената дискусия, препоръки към законодателя”

организирана от Програма Достъп до информация и Българска медийна коалиция

София - 22. 09. 1999

Проектът за Закон за достъп до обществена информация е важна крачка в законодателното уреждане на правото на достъп до информация, включващо и задълженията на държавните органи да я предоставят. Приветстваме инициативата на

Министерския съвет за обществено обсъждане на този проект. Вярваме, че това ще стане практика в бъдещия законодателен процес.

Ние, участниците в конференция “Законът за достъп до обществена информация - проект, резултати от обществената дискусия, препоръки към законодателя”, призоваваме българските народни представители да обърнат сериозно внимание на проекта на правителството за Закон за достъп до обществена информация.

Съществуването и развитието на всяка демокрация зависи от правото на гражданите не само да избират информирано, но и да държат отговорни управляващите ги. Гаранция за това е спазването на свободата на мнение, свободата на изразяване и свободата на достъп до информация.

Задължението на държавните органи да предоставят информация произтича от качеството им на служители на обществото. Правото на гражданите да бъдат информирани се основава от една страна на факта, че те избират управляващите ги, а от друга - на факта, че данъците на гражданите издържат държавния апарат. Гражданите имат право на информация относно решенията, взимани от държавните органи, както и за начина, по който властите изпълняват задълженията си. Правото на гражданите да бъдат информирани се гарантира с добро законодателство в областта на свободата на информация - основен закон в тази посока е Закона за достъп до обществена информация.

Необходимостта от такъв закон се обосновава с постигането на по-ефективна администрация. Това обаче е само един от интересите, които правото на информация защитава. Основният интерес, тясно свързан с посочения, но по-обхватен и всепризнат както в международното право, така и във вътрешното право на редица демократични държави, е членовете на едно демократично общество да знаят как избраните пряко или косвено от тях държавни органи изпълняват възложените им задължения. Ефективното функциониране на администрацията е само едно от следствията на такъв контрол.

Призоваваме българските народни представители да включат следните предложения и препоръки в проекта на Закона за достъп до обществена информация:

I. Основни понятия и принципи в проекта

1. Принципни критики

1. Относно определението на обществена информация в чл. 2 от проекта. Основният принцип следва да бъде “Достъпна е цялата налична информация, съхранявана от задължените по закона субекти в кръга на компетентността им, с изключение на изрично изброените в закона ограничения”.
2. Относно задължените да предоставят информация субекти, считаме че само и единствено държавни органи, органи на местното самоуправление, техните администрации и юридически лица, финансирани с бюджетни средства следва да са задължени да предоставят информация. Предложения от МС проект не съдържа конкретно определено задължение за органите да предоставят информация.
3. Считаме за излишно разделението на официална и служебна информация.

2. Конкретни предложения

1. Предлагаме достъпната по този закон информация да бъде определена като:
алинея 1: “Всеки има право на достъп до записите, които се съхраняват от органите на държавна власт или местно самоуправление и техните администрации, както и от юридическите лица на бюджетна издръжка по силата на тяхната компетентност, освен в случаите предвидени в този закон”.
алинея 2: “Запис” по смисъла на този закон е хартиен, магнитен, филмов, електронен или какъвто и да е носител, на който е запазен текст, графика, снимка, план, карта, скица, рисунка, изображение и други подобни.”
2. Навсякъде по-нататък в текста изразът “обществена информация” да бъде заменен с термина “запис”.

3. В чл.3 от Проекта да отпаднат ал.2, 3 и 4 и ал.1 да стане съответно:

“Задължени субекти по този закон са органите на държавната власт или местно самоуправление и техните администрации, както и юридическите лица на бюджетна издръжка.”

II. Ограничения на достъпа на информация в проекта

1. Принципни критики

1. Липсват ясно определени ограничения на достъпа до информация в закона. Следва да отпаднат неясни ограничения като тези по чл. 5 - “здраве и морал”. Чл. 5 следва да бъде отменен. Документ, изработен от държавен орган или орган на местно самоуправление, не може да бъде неморален или да навреди на здравето на някого.

2. Считаме присъствието на текста на **чл. 13** от Проекта за неподходящо решение, тъй като така не само се дава възможност за дискреция от страна на администрацията, но е възможно и актове с еднаква юридическа сила в едни ведомства да бъдат отказвани, а в други да бъдат предоставяни. Категорично е мнението ни, че съдържанието на “служебната тайна” трябва да бъде определено по законодателен път и да не се предоставя възможност на администрацията да решава този въпрос в зависимост от конкретния случай.

3. Необходима е нова глава “Ограничения на правото на достъп до информация” в закона, тъй като в момента уредбата на проблема в законопроекта е твърде разпръсната.

2.Конкретни предложения

1. Предлагаме отпадането на чл.6 т. 1., като се приеме нова т. 1 със съдържание:

“Достъпна е цялата налична информация, съхранявана от задължените по този закон субекти в кръга на компетентността им с изключение на изрично

изброените в закона ограничения”.

Във връзка с това да отпаднат също чл. 6 т. 2, чл. 7, чл. 13, чл. 38.

2. Предлагаме включването на нова глава в проектозакона “Ограничения на правото на достъп до информация”. Тя следва да съдържа малко на брой и ясно определени ограничения на правото на информация.

Предлагаме следния текст да бъде основа на тази глава:

Държавният орган не предоставя записите, които изрично са посочени в закон и чието разкриване би причинило сериозни вреди на някой от следните интереси:

- Националната сигурност
- Външната политика
- Търговски интереси
- Неприкосновеността на личния живот /лични данни на физически лица/
- Сведения по неприключили досъдебни производства /следствена тайна/
- Текущият процес на вземане на решения на висшите органи на изпълнителната власт – Министри и Министерски съвет.

III. Процедури и контрол

1. Принципи критики

1. Липсва възможност за административен контрол
2. Държавните органи следва да предоставят по своя инициатива информация на гражданите в нарочни места – по този начин ще намалее броят на заявленията за достъп до информация.
3. Отново във връзка със съдебния контрол, предлагаме включването на нов текст, който да дава възможност на съда да преценява законосъобразността на засекретяването на документите.

2. Конкретни предложения

1. Да бъде изменен чл. 14 ал. 2 т.2 като отпадне задължението да се разпространява информация за опровергаване на недостоверна информация.

2. Предлагаме чл.42 (2) да бъде променен така:

“В случаите по ал.1. достъп до исканите записи се предоставя въз основа на съдебното решение.”

3. Да се въведе възможност за административно обжалване като чл. 41 ал.1 стане както следва:

“Решенията за предоставяне на достъп до записи или за отказ за предоставяне на достъп до записи се обжалват по реда на ЗАП и ЗВАС в зависимост от органа, издал акта.”

4. Да бъдат завишени чувствително санкциите в главата Административно – наказателни разпоредби.